

До 150-ліття від дня народження Лесі Українки

«Коли вже хто живе, то треба жити, а не скіти»

(з листа до сестри О. Косач, 1904 р.)

У ці ювілейні дні відзначення 150-ліття від дня народження Лесі Українки хочеться звернути увагу на кілька важливих аспектів, які акцентувала ця геніальна жінка в українській і світовій культурі:

1. Леся була *«шляхотною»* (за визначенням О. Кобилянської) посправжньому, з розумінням значення дворянського роду та статусу, з усією відповідальністю, гідністю та лицарською честю ставлячись до усього, що випадало на її долю.
2. Попри все Леся була успішною, сміливою, з глибоким почуттям власної гідності та цінності. Її талант передбачати (і не лише у літературних текстах), глибоко розуміти суть явищ і до сьогодні вражає.
3. Вона розуміла патріотизм як щоденну працю (*«день, у який зроблено щось для вічності»* за спогадами К. Квітки), послідовну та тривку позицію з чітким баченням перспективи завтрашнього дня.
4. Леся протівилась барабанному пафосу і захвалюванню слави предків (*«хаос нещирости земляків»*), адже її освіченість та інтелектуалізм розумів українськість як рівність серед рівних. Через всім відомі обставини Леся жила серед європейців (італійців, англійців, французів, німців тощо), бачила їхній побут, культуру повсякдення та намагалася розуміти їх, а через з них нас, українців. (*«Я не просилась ніколи до спілки з російськими емігрантами, але вони мене знайшли і ще дуже греченько просили перекладати їх видання і статі у пригоді, бо, значить. Я їм потрібна. Перекладати децю я згодилась, але на правах рівного з рівним, не пристаючи ні до якої фракції, нікого не мирячи, а просто собі як перекладач незалежний»*)
5. Лариса Косач була дуже сучасною у поглядах на світ та людські стосунки, інтелігентно відстоювала свої переконання та уміла бути *«гнучкою»* (не сприймала *«базарних діалогів»*, *«я хочу, щоб моя відповідь одбивала своїм спокійним, навіть «рицарським» тоном від тої дикої бурсаччини»*).
6. Леся любила працю, творчу діяльність, яку дуже цінувала (*«Я думаю, що безділля гірше томить і мучить людські нерви, ніж навіть надмірна робота, бо в роботі принаймні нема часу думати про їх»; «чи досить просто знати чотири європейські мови порядно, хоч і без диплому»*).

7. Гідність для Лесі була рисою свободної людини («всякий «унижений і оскорблений» до певної міри хворий... Надто молоді генерація свідомих українців хорує на питання гідності»).
8. Лариса Косач була сильною та мужньою жінкою, яка не потребувала співчуття та жалості до себе («мені навряд чи хто допоможе справитись з моїми особистими трудними питаннями, а так «бездаремне» сушити ними голову і серце близьким людям і шарпати їх хворі нерви, то се вже егоїзм з мого боку. Я ще маю силу, більш винослива, ніж може всі в нашій родині»).
9. Леся цінувала і оберігала родинну єдність («я тільки почуваю, що моє серце крається на дві половини, коли не всі, кого люблю, любляться меж собою, і за їх незгоду я можу тільки сльозами своїми і кривью серця платити, а більше не знаю, що віддати можу... Нам треба горнутись до купи, нам треба помагати один одному, усім нам»).
10. «Я собі думаю: все минеться, одна правда зостанеться», перфразовує Леся народне прислів'я у листі до М. Павлика.

Письменниця розуміла вагу слова і культури у житті людини і народу навіть тоді, коли народ був не готовим сприймати її ідеї. Леся Українка заклала фундамент української держави 1917-1918 рр., до неї зверталися дисиденти у 1960-70 рр., вона «звучала» «вогнем запеклих» під час Революції Гідності. До українців нинішнього часу, які хочуть бути справжніми Леся звертається своїм 14-томовим Словом. Читаймо і вчимося у великих!

*Підготувала Т.С. Хомик,
методист КЗ ЛОР «ЛОМАНУМ»*